

EDUCAȚIA NONFORMALĂ – DEZVOLTARE ȘI CUNOAȘTERE

Anne-Marie SIMION, Simina VĂLCINSKI, Luminița IACOB¹

simionanne7@gmail.com, costina.valcinski@gmail.
com, iacobluminita14@yahoo.com

RÉSUMÉ: L'œuvre met en évidence que l'éducation n'est pas seulement réalisée dans les établissements d'enseignement, elle dépasse le cadre formel du système. Nous pouvons développer des connaissances à travers la nature, à partir de livres et de musique, d'activités physiques ou artistiques, de documentaires, de films ou même de pratiques spirituelles. Nous devons toutefois comprendre que formel et non formel sont en train de fusionner et de fusionner pour en faire un unitaire. Les activités non formelles décrivent des personnalités fortes à travers des actions visant à développer des personnes stables et courageuses, socialement actives, avides d'affirmation, impliquées dans des activités diverses et motivantes.

MOTS-CLÉS: activité, passion, apprentissage, éducation, liberté

În anii '90, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) asocia educația nonformală cu activități educaționale organizate și susținute care nu corespund exact a ceea ce numim educație formală. Aceasta poate fi realizată în cadrul sau în afara instituțiilor de educație și se adresează persoanelor de toate vârstele. Educația nonformală nu urmează un sistem ierarhizat și poate diferi ca durată, fără a implica în mod obligatoriu certificarea rezultatelor învățării. În ceea ce privește aspectul etimologic, conceptul de educație nonformală provine din latinescul *nonformalis*, utilizat cu sensul de forme special organizate pentru un anumit gen de activitate. Sistemul de învățământ, atât cel național, cât și cel internațional, în urma unor schimbări ce vizează sociologia, economia, politica ori cultura, a avut de suferit. Dacă în sălile de clasă predarea se transforma în predarea unor noțiuni sub o formă dificil de înțeles, oamenii au dezvoltat o metodă alternativă, cunoscută astăzi sub numele de *educație nonformală*.

¹ Eleve în clasa a XII-a, la Colegiul Tehnic „Dimitrie. Ghika”, Comănești, județul Bacău (coordonator prof. Oică Iuliana).

Acest tip de educație evidențiază importanța acesteia la nivelul individului, dar și a grupului. Educația nu se realizează doar în unități de învățământ, ci depășește bariera cadrului formal al sistemului. Putem dezvolta cunoașterea prin natură, din cărți și muzică, din activități fizice sau artă, din documentare, filme ori seriale, până și din practici spirituale. Trebuie să înțelegem însă că formalul și nonformalul se îmbină și se contopesc, înfăptuind un tot unitar. În zilele noastre, oamenii sunt preocupați de tot ce se întâmplă în mediul înconjurător și adoptă diferite activități, ce duc la îmbunătățirea vieții. Mergând pe principiul „Mens sana in corpore sano”², echilibrul devine un fapt absolut necesar. Așadar, diferite tipologii umane sunt în căutarea lărgirii sferei de cunoaștere și înțelegere prin seriale, cărți și sport.

Serialele, de cele mai multe ori vizualizate în mediul online, sunt povești de viață ce ajută atât în descoperirea sinelui, cât și a lumii din care facem parte. Fiind în fața ecranului, nevoia de a lua parte la poveste îți este alimentată din ce în ce mai mult, iar fiecare episod este o lecție de cunoaștere. Relatarea unor evenimente într-un mod simplu, în care scenele se îmbină între ele, aduc noi percepții și principii diferite. Prin confruntarea cu diverse situații și acțiuni ale personajelor, mintea ta se va preschimba într-un câmp de luptă. Influențele pozitive, dar și cele negative, se vor transpune în viața reală și îți vor oferi o altă perspectivă, ajutându-te să îți descoperi laturile, dar și să iei decizii după o analiză riguroasă. De asemenea, cultura generală cunoaște plusuri, în fața ta derulându-se caracteristici ale diferitelor culturi, fapte istorice, evenimente din evoluția lumii, ori elemente ce țin de psihicul uman.

Un exemplu poate fi reprezentat de serialul psihologic „Black Mirror”³, un joc de *oameni mari*, ce transformă un fapt banal într-o dramă de proporții. Jonglarea cu elementele malefice și benefice ale psihologiei și tehnologiei avansate – pentru că serialul e doar oglinda neagră a viitorului, ce poate semnifica atât un ecran, cât și oglindirea ta, constatând nevoia echilibrului dintre mintal și fizic, într-o lume plină de elemente digitale și lipsită de uman – e echivalentă jocului cu rațiunea și plăcerile unor ființe posedate nu de monștri cu colți și gheare, ci de monștri psihici, numiți Frică, Dependență, Regret, Nebunie ori Vanitate, ce sunt caracterizați drept forme ce chinuie, în mod permanent, efemera existență umană.

² „Minte sănătoasă în corp sănătos” (lat.)

³ „Oglinda neagră” (engl.)

Metamorfozarea lor în unul și tot nu e altceva decât o tortură, o urmă de îndoială, un spațiu infernal în care reprezinți pionii unui joc de șah între cel ce ești și cel ce vei deveni.

Pe parcursul celor 18 episoade, ne este prezentată o lume imaginară în care șantajul, controlul parental ce depășește limitele, monotonia, depresia și durerea, se îmbină cu efectele mass-media și dependențele de orice natură. Inițial, lucrurile sunt relatate în maniera specifică stilului science-fiction, în care totul pare imposibil, inclusiv viața celor de pe micul ecran. Finalul, însă, lasă urme adânci în sufletul tău. Lumea ta este lumea lor, doar că una mascată, iar tu ești, în mod evident, un personaj. Te descoperi, găsești în orice caracter părți din tine și realizezi cum omenirea se apropie de acest scenariu. În fiecare zi, oamenii încearcă să își îmbunătățească traiul prin diferite metode, de la valența paleativă dezvoltată, până la oferirea calificativelor în viața de dincolo de ecran prin diferite aplicații.

Supunând analizei unul dintre episoadele „Black Mirror”, și anume „Nosedive”⁴, facem cunoștință cu o lume colorată în nuanțe roz somon și albastru teal, o lume în care o aplicație îți stabilește, în mod eronat, poziția socială. Omul și tehnologia sunt separați de o barieră fisurată, iar progresul excesiv ne contopește cu un ecran negru, rece, ce ne face doar niște prizonieri. În goana după avantajele unei vieți sociale de top, Lacie, o tânără evaluată pe o aplicație (destul de asemănătoare cu Instagram), de către cunoscuți și necunoscuți cu 4.2 puncte de rating, conform unui criteriu de sociabilitate, se pierde într-un labirint tehnologic și spiritual. Personajul central al satirei își ignoră principiile sănătoase și fratele, care detestă în ce s-a transformat sora lui și se lasă ghidată de dorința de a face parte dintr-o lume mecanizată. După o serie de evenimente nefericite, viața lui Lacie se năruie, obținând un punctaj mult sub scorul ei, transformând orice acțiune într-un act de disperare și fanatism.

În altă ordine de idei, să facem un exercițiu de imaginație: să presupunem că te trezești într-un oraș în care toți locuitorii își zâmbesc neconținut, iar viața personală este un vis. Diminețile tale au un program fix, pentru că tu ești o mașinărie a perfecțiunii. După ce alergi câțiva kilometri, mergi în fața oglinzii și exersezi fețe fericite. Te îndrepti spre dulap și îl deschizi, dar nu este nimic nou, pentru că toate hainele tale sunt la fel. Pornești spre serviciu și faci un popas la cafeneaua din colț, însă ce se vinde acolo e departe

⁴ „Cădere liberă” (engl.)

de a fi comestibil, dar vizual, idealul este atins. Faci poze produselor și le publici pe o rețea de socializare. Te simți împlinit, pentru că în orașul tău, oamenii nu respiră oxigen și nici nu se hrănesc cu alimente, ci cu păreri. Privești în jur și zâmbești. Toți o fac, toți își servesc falsitate reciproc. Dar ce bucurie! Câțiva oameni ți-au oferit calificative la poza perfectă, pe care ai făcut-o în mod perfect, într-o lume perfectă. Închide ochii, respiră și mulțumește că nu trăiești în acel univers. Mulțumește că tu ești stăpânul propriului corp și propriei minți!

Psihologia serialului nu vine din alegerile făcute de către personaje, ori faptele lor, ci pur și simplu din groaza cu care ni se prezintă imaginea, din felul în care ni se transmite povestea. Dacă cel puțin o dată ai fost interesat de părerile necunoscuților, dacă aprecierile de pe tot felul de rețele semnifică ceva mai mult decât metode tehnice, iar viața ta e un spectacol gratuit pe care îl oferi publicului larg, atunci tu și Lacie aveți multe în comun, iar mintea și sufletul îți vor fi atinse de degradarea ei rapidă. Nu ai de unde să extragi o morală, iar finalul lasă de dorit, însă ai fost martor la prezentarea unui alter-ego al tău.

Prin ce ne educă această serie de episoade independente? Prin faptul că spune lucrurilor pe nume, rostește adevăruri adesea ignorate. Trăim într-o societatea în care camuflarea evenimentelor pare a fi ceva normal, în care omul de rând este mai puțin informat. De asemenea, societatea ne-a transformat în inși ce sunt convinși că imaginea este totul, într-un univers în care dorințele dor. Nu găsim un final fericit, nici rezolvarea problemelor noastre în episoadele despre care vorbeam mai sus, ci doar ni se prezintă o posibilă evoluție tehnică, respectiv o involuție spirituală. Existența unei pendulări psihice între diferite stări de spirit este un fapt categoric. Nu ți se zice ce este bine și ce este rău, ci pur și simplu te îndeamnă să îți pictezi pe frunte o ușa și să faci alegerea: rămâi închis în propriul craniu, în lumea în care totul este gri, ori evadezi și vezi cu adevărat culorile, în timp ce fugi spre o variantă a unui eu mai bun, pentru că stii ca ești doar carne și oase, doar o clipă-n infinit. În fond, „We are born to run”⁵ (B. Springsteen).

Fuga mentală este opusul alergării fizice. Împreună, după ce se unesc și se identifică drept mod de viață, oferă beneficii nemăsurabile. Alergarea este un tip de mers caracterizat printr-o fază aeriană în care picioarele se află deasupra solului. În același timp, ea îți oferă o stare unică, o libertate

⁵ „Suntem născuți pentru a fugi” (engl.)

de care corpul tău este capabil. Se crede că strămoșii noștri au dezvoltat iscusința de a alerga pe distanțe lungi acum 2,6 milioane de ani, pentru a vâna animale. Așadar, efortul fizic a stat la baza formării individului, încă din vremuri străvechi. În decursul timpului, alergarea s-a transformat de la un prim instinct uman, la o necesitate, iar ulterior, într-un mod de viață.

Pe de o parte, persoanele care practică activități sportive au o stare generală bună, efortul solicitând tot organismul. Alergarea are o influență puternică asupra sănătății. În urma antrenamentului, sportivii au o inimă mai bună, adică un mușchi mai puternic. De asemenea, alergarea modifică starea de spirit, dar te și pregătește moral. Această activitate sportivă diminuează nivelul de stres și ajută la combaterea depresiei. Chiar dacă pentru unele persoane este ceva monoton, alergând singur te *deconectezi* de la problemele reale, petrecând timp cu tine însuși. Pe de altă parte, alergarea te ajută să-ți observi limitele, dar te învătă să le și depășești, rezultând o apreciere personală mai bună. Acest lucru te îndeamnă la autocunoaștere, dezvoltând un spirit competitiv. Totodată, te împinge spre autodepășire și perseverență.

Sănătatea nu se referă doar la ce simți fizic. Psihicul este cel mai însemnat, atât în competiții, cât și în cursa vieții. Cu fiecare cursă de alergare dusă până la capăt, alegătorul evoluează, devenind mai viguros din punct de vedere psihic, mai sigur pe el cu fiecare pas pe care îl face, depășind momentul în care își dă seama că nu mai poate. Fiecare metru simbolizează ceva, fiecare kilometru te poate ajuta să ai mai multă încredere în tine, în tot ceea ce faci. Pentru a crea și a menține sănătatea mentală, orice persoană trebuie să își găsească liniștea, să evite monotonia și să practice unele activități sportive. Secretul acestui echilibru constă în atingerea unui balans psihologic.

Dictonul care te pune la curent cu toate, *Pe locuri, fiți gata, start*, avertizează și asupra naturii educației realizată în afara instituțiilor de învățământ, ce reprezintă un proces și un progres totodată. De la starea inițială, cea de nonacțiune, ce se identifică cu o stare de somniență în ale cunoașterii, la startul ce atrage după sine mișcarea tuturor țesuturilor, inclusiv mușchiul gândirii, educația primește statutul de element aflat în competiție cu orice atitudine ce respinge evoluția prin învățatură. Educația nonformală – asocia-o mai mult cu un hobby. De aceea, aș vrea să vorbesc despre arta cititului, mai mult axându-mă pe cărțile de dezvoltare personală. În acest context, nu îți vei antrena corpul, nu vei pune nici masă musculară pe brațe

și picioare, aici totul trece la un alt nivel, e deja metaforic, îți vei antrena mintea, vei pune capacității tale de a reflecta asupra vieții și de a înțelege profunzime.

Voi relata câteva dintre cărțile mele preferate și răsfoite de-a lungul timpului. Printre ele se află „Simbolul” de Rhonda Byrne, o carte care mi-a oferit câteva soluții la multe dintre nesiguranțele mele. Mi-a arătat cum universul poate conspira în favoarea noastră, fiind dominat de o lege și anume *Legea atracției*, tot ce trebuie să faci este să te concentrezi pe dorințele tale, iar în cele din urmă se vor îndeplini. Dar ceea ce m-a determinat să privesc printre rânduri e ceva ce în carte nu este specificat, dar se poate deduce. Am învățat că pentru a atrage totul în favoarea ta, este nevoie să acționezi, nimic nu se va îndeplini dacă nu faci ceva în legătură cu el. Cea de-a doua carte se numește „Riscant acum înseamnă sigur” de Randy Gage, în care te pregătește pentru un viitor mai mult sau mai puțin neașteptat, începând cu maimuțele ce vor lucra în locul oamenilor, sau mineritul pe asteroizi, sfârșindu-se cu relațiile apropiate într-o realitate virtuală. Transmite prin ideile sale tot mai multe trăiri pentru care oamenii vor fi nevoiți să fie pregătiți.

Însă elementul central al acestei lucrări, motivația pentru care am ales acest subiect este următoarea carte ce îi aparține lui Pera Novacovici, intitulându-se „Personalitatea Alfa”, deja titlul mi-a oferit o imagine a unor lupi dornici de a deține puterea. Doar primele pagini m-au incitat să citesc mai mult, singura diferență o făcea locul acțiunii, fiecare capitol reflecta câte un episod, fiecare pagină citită împletea firul poveștii și totodată dorința mea de a ști ce prespune termenul de *alfa*. Toată cartea se construiește în jurul unei singure provocări, *încrederea de sine*, pe care mulți oameni nu o dețin. Conceptul în sine e unul complex, înveți să îți contopești toate abilitățile, făcând un tot unitar, atât prin personalitate și atitudine, cât și prin valorile sau principiile puternice. Ai șansa de a-ți pune bazele unei personalități complete și puternice.

Vei învăța să nu te lași purtat de emoții, să înțelegi câteva lucruri relativ simple, cum ar fi limbajul corpului împreună cu tonul vocii, vei ști că un alfa are nevoie de un umor îmbinat cu puțină carismă, atrăgând astfel oamenii de partea ta. Ce am reținut foarte ușor a fost faptul că e necesar să oscilezi între a fi previzibil și a fi imprevizibil. Un alt lucru esențial, ce sigur se află în jumătate din persoanele de față, e termenul de *muppet*, contrar conceptului de *alfa*. Acest fapt chiar m-a invitat să mă privesc cu

alți ochi cele două categorii umane, să îmi dau seama că înainte să lucrez serios la caracterul meu, eram într-adevăr un *muppet* în toată splendoarea cuvântului. Cu toții știm acel sentiment mârșav de frică în acțiunea instinctivă, sau care se mulțumește cu puținul pe care îl are, acele scuze găsite și menite cu scopul de a ne ascunde de propriile neputințe. În cele din urmă, mi-am dat seama că totul ține exclusiv de mine, ce îmi doresc și mai ales ce aleg să fiu: un alfa sau un *muppet*. Să rămân în stagnare, în umbra unui *muppet*, fără a-mi descoperi laturile ascunse și mai ales în a mă limita sau îmi clădesc o nouă personalitate devenind un alfa sigur și încrezător în propriile forțe.

Astfel, educația nonformală, indiferent de forma pe care o capătă, deține un efect de lungă durată, informația ajungând spre noi fără a fi impusă, ci doar simțită. Formarea personalității individului, în urma unei metode nonformale, ajută la clădirea omului societății aflată în ascensiune, plină de incertitudini, de nou. În condițiile în care cunoașterea nu a fost impusă după un anumit mulaj, schimbarea nu îl va determina pe individ decât să aplice cunoștințelor dobândite, să se construiască pe sine în deplină libertate. Activitățile nonformale conturează personalități puternice prin intermediul unor acțiuni care vizează dezvoltarea unor oameni stabili și curajoși, activi la nivel social, dornici de afirmare, implicați în activități diverse și motivante.

Bibliografie

- [1] *** *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academia Republicii Populare Române, București, 1958.
- [2] [https://ibn.idsi.md/sites/files/imag_file/Educatia nonformala](https://ibn.idsi.md/sites/files/imag_file/Educatia%20nonformala)
- [3] <https://passpredezvoltare.wordpress.com/educatie-nonformala>
- [4] <https://mmemosyne.wordpress.com/2012/06/18/seriale-vs-filmele-mai-mult-seriale-decat-filme>
- [5] <http://www.ziare.com/weekend/serial/black-mirror-serialul-care-te-duce-in-alta-lume-iti-prezinta-alta-dimensiune-te-arata-altfel-trailer>
- [6] <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2016/10/black-mirror-nosedive-review-season-three-netflix>
- [7] <https://runningmag.ro/de-ce-e-bine-sa-alergam>
- [8] <http://www.maraton.info.ro/10-motive-pentru-care-sa-alergi>
- [9] <https://www.traiestecugust.ro/articol/de-ce-este-bine-sa-alergi>